

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEKNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
_____ A.A.Elmurodov
«__» avgust 2024 yil

IMPORT VA EKSPORTBOP DORIVOR O'SIMLIKLAR
FANI BO'YICHA

SILLABUS
Magistratura mutaxassisligi uchun

Bilim sohasi: 800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va vetenariya
Ta'lim sohasi: 810000 – Qishloq xo'jaligi
Mutaxassislik: 70811101- Dorivor o'simliklarni yetishtirish ba qayta
ishlash texnologiyasi

Modul / FAN SILLABUSI
Biotexnologiya fakulteti
70811101 – Dorivor o'simliklar yetishtirish va
qayta ishlash texnologiyasi ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	Import va eksportbop dorivor o'simliklar
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	DO'MXM1306
Yil:	2
Semestr:	3
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	40
Amaliy mashg'ulotlar	50
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Magistr mutaxassislari O'zbekiston sharoitida ziravor va xushbo'y o'simliklarni yetishtirish texnologiyasiga doir nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Botanika
2.	Dorivor o'simliklar biologiyasi va ekologiyasi
3.	Dorivor o'simliklar yetishtirish texnologiyasi

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Import va eksportbop dorivor o'simliklar fani bo'yicha magistr mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi;
TN2	Mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) haqida tasavvurga ega bo'lishi;

TN3	Magistrlar fan bo'yicha tajribalarni rejalashtirish va tashkil etish, olingan natijalarni tahlil qilish haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Dorivor o'simliklarning amaliy ahamiyatga ega bo'lgan uslublarini qo'llay olish haqida bilishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Import va eksportbop dorivor o'simliklar fanini o'rganish jarayonida umumiy biologik dunyoqarashni kengaytirish bilan birga kelajakda kasbiy amaliyotda zarur bo'lgan bilimlarni qo'llay oladi;
TN6	Dorivor o'simliklari hom-ashyosi tayyorlanganidan so'ng ularni yig'ala oladi;
TN7	Xalq tabobati va rasmiy tabobatda qo'llanilayotgan dorivor o'simliklarni, dorivor o'simliklarning biokimyoviy tarkibini; urug'larni saqlashga baho bera oladi;
TN8	Mahalliy dorivor o'simliklarni ajrata olish, O'zR "Qizil kitob"ga kiritilgan dorivor o'simliklarni bilish, O'zbekistonda dorivor o'simliklar xom-ashyosini ishlab chiqarishdagi ahamiyati va o'rni, o'rmon dorivor o'simliklar hom-ashyosi yig'ilgandan so'ng, ularning quritish, oldingi mutaxassislar tomonidan amalga oshirilgan ishlar ko'lamini haqida bilimlar darajasini amaliyotda qo'llay biladi;

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Kirish. Eksport va import tushunchasi. Eksport va importning afzalliklari. Dorivor o'simliklarning mahalliy xomashyo bazasi
M2	Mahalliy va xalqaro bozorni tanlash va xaridorni izlash. Monitoring o'tkazish
M3	Mahsulotni bozor va xaridor talabiga tayyorlash
M4	Dunyo mamlakatlari dorivor va ziravor o'simliklari hamda ulardan foydalanish istiqbollari
M5	O'zbekiston respublikasida dorivor va ziravor o'simliklarni tarqalishi.
M6	O'zbekiston respublikasida dorivor va ziravor o'simliklar dehqonchiligi
M7	O'zbekistonning istiqbolli dorivor va ziravor o'simliklari
M8	Shafran o'simligini yetishtirish texnologiyasi
M9	Shirinmiya o'simligini yetishtirish texnologiyasi
M10	Kovrak va kovul o'simligini yetishtirish texnologiyasi.
M11	Dorivor o'simliklarni tayyorlash, birlamchi qayta ishlash va saqlash asoslari
M12	Dorivor o'simliklarni yetishtirishda iqtisodiy samaradorlik
M13	Bir va ikki yillik introdusent dorivor o'simliklarning bioekologik xususiyati va yetishtirish texnologiyasi

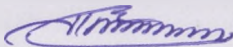
M14	Ko'p yillik dorivor o'simliklarning bioekologik xususiyati va yetishtirish texnologiyasi.
M15	Tropik va subtropik dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
M16	Dorivor o'simliklarning urug' hosildorligini aniqlash usullari
M17	Tropik va subtropik dorivor o'simliklarni urug' xom ashyosini tayyorlash usullari
M18	Import dorivor o'simliklarning bioekologik xususiyatlari
M19	O'simliklarni o'sish va rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni kuzatish va oddiy biometrik kuzatish ishlarini tashkillashtirish
M20	Import dorivor o'simliklarning zaxiralarni hisobga olish
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Ichki talab va ehtiyojlarni o'rganish va tahlil etish
A2	Urug'larni ekish usullari
A3	Tashqi talab va ehtiyojlarni o'rganish va tahlil etish
A4	Ichki talab va ehtiyojlarni o'rganish va tahlil etish
A5	Eksportbop dorivor o'simlik turlarini tanlash
A6	Eksport va import o'simliklar uchun me'yoriy hujjatlarni tayyorlash
A7	Karantin xizmati va ahamiyati
A8	Import dorivor o'simlik turlarini belgilash
A9	O'simliklarning bioekologik xususiyatlari.
A10	Karantin hujjatlarini o'rganish va tahlil etish
A11	Bojxona me'yoriy hujjatlarini o'rganish va tahlil etish
A12	O'simliklarni o'sish va rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar
A13	Oddiy biometrik kuzatishlar
A14	Fenologik kuzatishlar
A15	Zahiralarni hisobga olish usullari
A16	Hosildorligini aniqlash usullari
A17	Urug'larni sifat ko'rsatkichlari va ularni aniqlash
A18	Urug'larni ekishga tayyorlash
A19	O'simliklarni vegetativ ko'paytirish usuli
A20	Plantatsiya barpo etish uchun yer maydonlarni tanlash va ishlov berish
A21	Dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi
A22	Piyozli dorivor o'simliklarni (Shafran va Bezvremennik) o'simliklarini yetishtirish texnologiyasi
A23	Import tushunchasi
A24	Xom ashyoni tayyorlash, quritish va saqlash usullari
A25	Import dorivor o'simliklarning plantatsiyalarini barpo etish uchun yer maydonlarni tanlash va ishlov berish

Mustaqil ta'lim (MT)		
1.	Dorivorlik o'simlikshunoslikda ilmiy tadqiqot va ishlab chiqarish muassasalari, roli va amaliy asoslari	4
2.	O'simliklarning urug' hosildorligini aniqlash usullari	4

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29 avgustdagi 1- sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

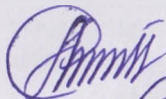
Mazkur Sillabus "Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar" kafedrasining 2024 yil 26 avgustdagi 1-sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

R. Ro'ziqulov

Fakultet dekani

A. Nurniyozov

Kafedra mudiri

M. Begmatova

Tuzuvchilar

M. Begmatova

M. Eshmurodova

3.	Urug'chilik bazasini tashkil etish	4
4.	Urug' xom ashyosini tayyorlash usullari	4
5.	Urug' xom ashyosini qayta ishlash asoslari	4
6.	Dorivor o'simliklarni ko'paytirish asoslari	4
7.	Urug'larni sifat ko'rsatkichlari	4
8.	Urug'larni ekishga tayyorlash	4
9.	Urug'larni ekish usullari	4
10.	Dorivor o'simlik ko'chatchiligi	4
11.	Ko'chatxonalar haqida umumiy tushuncha.	6
12.	Ko'chatxonalarni tashkiliy asoslari	6
13.	Ko'chatlarni texnik qabul qilish va inventarizatsiya	6
14.	Ko'chatxonada yerga ishlov berish va almashlab ekish asoslari	6
15.	Tuproqqa ishlov berish texnologiyasi	6
16.	Bir va ikki yillik introdusent dorivor o'simliklarning bioekologik xususiyati va yetishtirish texnologiyasi.	4
17.	Ko'p yillik dorivor o'simliklarning bioekologik xususiyati va yetishtirish texnologiyasi.	4
18.	Tropik va subtropik dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi	4
19.	Hisob texnologik xarita tuzish	4
20.	Iqtisodiy samaradorlikni hisoblash	4
Jami:		90

Asosiy adabiyotlar	
1.	M.X.Begmatova, A.A.Elmuurodov, Sh.Sh.Shernazarov, A.A. Nurniyozov. Dorivor o'simliklar yetishtirish texnologiyasi.amaliy mashg'ulotlar uchun "O'quv qo'llanma" Toshkent-2023. 208 bet.
2.	2.А.Эргашев, У.Ахмедов, А.Абзалов, М.Юлчиева, А.Маматкаримов. Доривор ўсимликларни етиштириш технологияси фанидан амалий машғулотлар "Ўқув қўлланма" Тошкент-2009. 132 бет.
3.	Э.Т. Ахмедов, Э.Т. Бердиев. Доривор ўсимликлари етиштириш технологияси (ўқув қўлланма). - Тошкент, ЎзР ФА Минитипографияси, 2017, 252 бет
4.	Ўзбекистон Республикасининг Қизил китоби 1 том. Тошкент-2019, 356 бет.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.

3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
5.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
6.	O'zbekiston Respublikasi hududida ekish uchun tavsiya etilgan qishloq xo'jaligi ekinlari davlat reyestri. T., 2014.
7.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
	<p style="text-align: center;">Internet saytlar</p> <p>1. www.gov.uz-O'zbekiston Respublikasi xukumat portali</p> <p>2. www.lex.uz- O'zbekistoon Respublikasi Qonun xujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.</p> <p>3. http://WWW.kurdyumov.ru/plodorodie/folkner/folk03.php</p> <p>4. http://eslovar.ru/66259/</p> <p>5. http://WWW.docu.ru/?pq74180</p>

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritishga o'sha;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etishga o'sha;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera o'sha;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-xuquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;
- b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- **v) 3 baho olish uchun talabani biling darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- **g) quyidagi hollarda talabani biling darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:**
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik korilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	M.X.Begmatova – SamDVMChBU, “Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar” kafedrasini mudiri, b.f.f.d. (PhD). M.Q.Eshmurodova - SamDVMChBU, “Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar” kafedrasini katta o'qituvchisi, q.x.f.f.d (PhD).
E-mail:	Maloxat begmatova@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar” kafedrasini
Taqrizchilar:	Taqrizchilar: 1. X.Q.Haydarov – Sharof Rashidov nomidagi SamDU Botanika kafedrasini professori b.f.d (DSc). 2. Y.Sh.Tashpulatov – Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti dotsenti, b.f.f.d PhD.